

Florentin Smarandache sau/și Întâiul izvor al paradoxismului (În loc de introducere)

Ion Soare

Parcă vrând să fie în ton cu paradoxismul, să-l confirme chiar, modul de receptare a scriitorului matematician Florentin Smarandache este... paradoxal: atât despre omul de știință, cât și despre smarandachism - numele pe care i l-au dat mișcării Ion Rotaru și Titu Popescu - s-au scris deja zeci de cărți, studii și articole, însă paradoxistul numărul I al lumii este puțin cunoscut în țara sa de origine. Pe de altă parte, unii cercetători (Jacques Sarthou, Dan Tărchilă, Doru Moțoc și chiar... Ion Rotaru) l-au declarat genial (sau pe aproape!), în vreme ce câțiva îl ignoră sau - dovadă nu de ignorare, ci de ignoranță! - n-au auzit încă despre el.

Fără să fie deranjat de vreuna dintre cele două tendințe contradictorii, românul oltean, stabilit în New Mexico, creează în continuare lucrări performante aparținând celor două vaste domenii - literatura și matematicile (dar și altor arte și științe).

Am citit cu atenție întreaga operă literară a scriitorului Smarandache (parcursă sporadic, pe "piese" sau pe "moduluri", ea poate fi nedrept sau greșit receptată!), precum și - atâta cât mi-au fost accesibile ca înțelegere - o parte din creațiile sale matematice, filosofice, enigmistice etc. Mărturisesc, am avut mai tot timpul revelația noutății, ba chiar un fel de "șoc" prelungit: "neoavangardistul" româno-american este creatorul unui "sistem" - teoretic și, deopotrivă, practic - bine încheșat în principalele sale articulații, cu nimic mai prejos (în unele cazuri, dimpotrivă!) decât alte curente artistice ale ultimelor secole. Dacă aș fi (fost) singurul "receptor" cu astfel de reacții, m-aș fi putut suspecta eu, primul, de subiectivism, ori de exaltare, în fața insolitului - oricum, real! - al acestei noi mișcări literare. Reacții

asemănătoare au avut, însă, înaintea mea, o serie de scriitori străini și români, printre care J. Levenard, A Skemer, Teresinka Pereira, Khalid Rais, Claude Le Roy, Constantin M. Popa, Titu Popescu, Florin Vasiliu, Gheorghe Tomozei ș.a. De ce, atunci, Smarandache (încă) nu se bucură de o (re)cunoaștere pe măsura talentului și originalității sale? Să fie, oare, la mijloc acele (re)sentimente omenеști despre care vorbeam cu altă ocazie? Sau, conform noilor principii axiologice (pro)clamate de postmoderniști, omologarea și considerarea modelelor și valorilor de excepție ale spiritului uman nu mai sunt considerate obligatorii, fiecare individ având - virtual - șansa de a fi "calif pentru o zi"? Oricare dintre aceste ipoteze poate fi plauzibilă, amândouă la un loc sau din fiecare câte ceva! Considerăm, totuși, că principala cauză trebuie căutată în altă parte.

Postmodernismul ne apare ca o mișcare atât de largă, cât toată sfera artistică și literară a lumii, cât însăși postmodernitatea. De multe ori, însă, se trece cu vederea, faptul că între **postmodernitate** și gradul de cultură și civilizație ai unei țări există o relație dialectică, la fel de valabilă în cazul când primul termen al acesteia este înlocuit de **postmodernism**.

În momentul când a descoperit posibilitatea transferării în literatură a paradoxurilor din matematică și a celor din viața de toate zilele, Smarandache ar fi putut exclama precum învățatul antic: "Eureka!". În același moment, el depășea pericolul artificiuului sau al "importului" de idei. Ulterior, sistemul său - original și autohton - căpăta generalitate și internaționalizare.

Apare cu atât mai evidentă omiterea, de către unii exegeți, a acestei trăsături **esențiale** a paradoxismului, analiza lui fiind deplasată spre aspecte colaterale ținând de mijloacele artistice utilizate sau de limbaj - practică neintenționată, desigur, dar care conduce la afirmații exagerate privind afinitățile mișcării cu avangardele din prima jumătate a secolului XX.

În postmodernitate, existența și lupta "contrariilor" sunt mai acerbe ca oricând. În mod normal, paradoxismul își va găsi aici un teren încă mai larg și mai fertil, păstrându-și, însă, un grad mare de individualitate - avantaj care îi favorizează ascensiunea și expansiunea într-o lume artistică proteică și, parțial, debusolată. Sprijinindu-ne pe

aceste constatări, am încercat să demonstrăm, în lucrarea de față, că paradoxismul nu numai că nu se află în raport de subordonare față de postmodernism, ci tinde - de pe poziții de egalitate - să se suprapună peste acesta; totodată, există, din partea postmodernismului, tendințe certe de acaparare a "smarandachismului", într-o reciprocitate amintind de principiul vaselor comunicante. Într-un capitol separat, am dovedit - pe bază de exemple din creațiile lui Florentin Smarandache - că scrierile acestuia pot fi "revendicate" de postmodernism, dar am reliefat și trăsăturile ce deosebesc cele două mișcări, insistând pe caracteristicile care îi conferă originalitate paradoxismului și, mai ales, pe avantajele ce-i asigură longevitate.

Ca produs al acestei societăți, scriitorul Florentin Smarandache este el însuși un ghem de contradicții: încrezător copilărește în oameni, el devine nu o dată nedrept de suspicios; optimist, își construiește cu migală și har socul, ca un mic faraon - piramida, însă cade deseori în stări de negru pesimism, trăindu-și acut un preșupus sfârșit literar (stare detectabilă, de altfel, în multe creații smarandachiene); rădăcini atavice îl trag spre pământul de origine al Bălceștilor Vălcii, în timp ce **Statele...** și lumea toată nu-i ajung pentru zborul său; modest din fire, ca toate valorile umane autentice, el este cuprins alteori de un nemăsurat orgoliu, care îl determină să se simtă, fără nici un fel de complexe, egalul fiecărui șef de stat, al oricărui geniu și chiar al ...Creatorului însuși! (v. poezia Audiență la Dumnezeu din vol. **Exist împotriva mea**); artist prolific și prolix în multe creații, reușește deseori să șlefuiască mici bijuterii în poezie, proză și teatru; dezarmant de simplu și de sincer în expresie, el devine nu o dată pitoresc prin expresivitate voluntară, neocolind (arghezian) cuvintele tari, "florile de mucigai" ale limbii vorbite etc.

Adevărat Fernando Pessoa al românilor, întemeietorul paradoxismului reprezintă, de fapt, prin personalitatea sa contradictorie, întâiul izvor al paradoxismului.

I. SOARE

Teza fundamentală a paradoxismului
Orice lucru/fenomen/idee are un înțeles și
un nonînțeles în armonie contradictorie.

Esenta paradoxismului

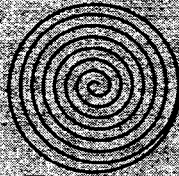
- a) NonSensul are un Sens: (și, reciproc)
- b) Sensul are un NonSens.

Deviza paradoxismului

Totul e posibil, chiar și imposibilul!

Blazonul paradoxismului

O spirală - iluzie optică sau un cerc vicios

Dezvoltarea ulterioară a paradoxismului
Să generalizeze literatura în spații științifice
(Lobacevski, Riemann, Banach etc.), spații n-
dimensionale și chiar infinit-dimensionale.

*Delimitarea paradoxismului de
celelalte avangarde:*

- se diferențiază de dadaism pentru că are o semnificație;
- se diferențiază de absurd pentru că are o semnificație;
- se diferențiază de futurism pentru că surprinde numai esența contradictorie a științei, tehnicii și artei;
- se diferențiază de celelalte avangarde pentru că surprinde în special paradoxul în acțiune (ceea ce nu este caracteristic cubismului, suprarealismului etc.).

Fl. Sm.